

[Tang Sørensen]

af samme karat og format som den, vi i dag står over for.

Mange mennesker i det danske samfund i dag sammenligner landbrugets krise i 1980 med 1930'ernes landbrugskrise, som jog i tusindvis af landbrugsfamilier bort fra hus og hjem. Det er ikke korrekt at sammenligne disse to kriser med 50 års mellemrum. 1930'ernes krise var en afsætningskrise, hvor vi havde besvær med at afsætte vores landbrugsproduktion. Vi kan ikke påstå i dag med nogen ret, at vi har en afsætningskrise, men vi har i dag i dansk landbrug en omkostningskrise, som gør tilværelsen nærmest håbløs for danske landmænd.

Landbrugets uden sammenligning alvorligste problem er de tyngende renteudgifter, som landets høje renteniveau betinger. Det er klart, at et erhverv som landbrugserhvervet ikke kan leve med en rentefod på omkring 20 pct. Landmændenes samlede renteudbetaling udgør i dag en betydelig større andel af bruttofaktoriindkomsten end for 10 år siden. Den er næsten tredoblet over en 10-årig periode.

Renteproblemet understreges stærkt i rapporten om den fremtidige landbrugspolitik, og det samme har været tilfældet i adskillige vismandsrapporter, hvori det påpeges, at hovedårsagen til de senere års besværligheder inden for dansk landbrug ligger i det danske renteniveau.

En dansk landmand, der i dag investerer i et helt nyt produktionsapparat – og det er der mange der har gjort inden for de sidste 5–6 år – må, som forholdene er nu, i forhold til sin tyske og sin hollandske kollega præstere en ekstra årlig rentebetaling, der nogenlunde svarer til årsindtægten for en helårsarbejder. Dette viser noget om, hvad det danske renteniveau betyder af konkurrencemæssige uligheder i forhold til landmænd i andre EF-lande, som i princippet får de samme priser for landbrugsprodukterne, som den danske landmand får.

Derfor kan der ikke herske tvivl om, at en effektiv løsning af landbrugets betalingsproblemer på blot lidt længere sigt i første række må bestå i, at det danske omkostningsniveau, herunder renten, bringes ned på et niveau, der øger dansk erhvervslivs internationale konkurrenceevne mærkbart.

Bortset fra eventuelle danske kronejusteringer, som man jo ikke engang er sikker på

at landbruget vil opnå fordelen af – det så vi sidste gang i december 1979 – kan der nemlig ikke i en overskuelig årrække fremover påregnes EF-justeringer, som vil give dækning for de omkostningsstigninger, som har fundet sted inden for de sidste år. Det skyldes overskudsproblemerne på visse vareområder samt det forhold, at holdningen fra de forskellige EF-landes side til at begrænse stigningstakten i udgifterne til landbruget ingenlunde er dæmpet efter det sidste EF-budgetforlig.

Hvis vi går blot nogle ganske få år tilbage og ser på de prisreguleringer, som har fundet sted inden for Fællesskaberne, vil vi opdage; at i 1977 fik vi prisreguleringer på 3,9 pct., i 1978 på 2,1 pct., i 1979 på 1,2 pct. og i 1980 på omkring 5 pct. Disse prisreguleringer er uacceptable i et land, hvor omkostningsstigningerne på årsbasis er omkring 15 pct.

En eventuel beskæring af landbrugets andel af EF-budgettet kan ikke undgå at berøre dansk landbrug med dets meget store eksport til tredjelande, dvs. lande uden for Fællesskaberne. Netop størrelsen af eksportrestitutionerne er i mange tilfælde afgørende for rentabiliteten i produktionen og eksporten, således at en betydelig reduktion af eksportsubsidierne i værste fald kan påvirke størrelsen af landbrugsproduktionen mærkbart. Jeg kan oplyse, at ca. 40 pct. af den danske landbrugseksport går til lande uden for Fællesskaberne. Landbruget har igennem de seneste år kunnet øge sin eksportandel fra i 1976 at være på 16,7 mia kr. til 24 mia kr. i 1979.

En af de ting, som er af afgørende betydning for samfundsökonomien, er den beskæftigelse, som landbrugserhvervet er i stand til at bibringe det danske samfund. Ud over de 170.000 mennesker, som direkte er beskæftiget i primærproduktionen, skaber landbrugserhvervet beskæftigelse til ca. 100.000 i forsynings- og forædlingsvirksomhederne; det vil sige, at landbrugserhvervet i dag beskæftiger ca. 25 pct. af samtlige ansatte inden for de produktive erhverv.

Men denne meget høje andel af beskæftigede inden for de produktive erhverv vil landbruget ikke fortsat være i stand til at fastholde med den politik, der føres og har været ført af skiftende regeringer. I dag hviler der en meget, meget tung byrde på landbrugserhvervets skuldre, også selv om man ser bort fra rentetrykket.